

Klein duimpje en de grote modellenwereld

Om in een “special” die gaat over Human Resources en personeelszaken iets te schrijven over arbeidsrecht ligt natuurlijk voor de hand. Dit zal ik echter niet doen. Niet alleen omdat ik me in het dagelijks leven niet met arbeidsrecht bezig houdt maar ook omdat ik onlangs een uitspraak ben tegengekomen die, mijns inziens, zeer de moeite waard is om met u te delen. Zeker omdat daar toch wat “arbeidsrechtelijke” lessen uit kunnen worden getrokken.

Het gaat om de volgende casus. Een professioneel fotomodel was al gedurende een aantal jaar actief toen zij door een modellenbureau in Amerika werd gevraagd om (eenmalig) voor een shampooverpakking van een grote multinational model te staan. Omdat de verpakking - aldus het model - alleen zou worden gebruikt op de Noord-Amerikaanse markt en het om een kleine opdracht ging was er - alweer volgens het model - geen contract opgesteld tussen partijen maar alleen een opdrachtbon afgegeven. Een opdrachtbon die was opgesteld tussen het modellenbureau en de multinational. Het model had hiervan alleen een kopie gekregen.

Na een aantal jaar ontdekte het model echter dat de shampooverpakking met daarop de afbeelding van haar portret overal in de wereld te koop werd aangeboden. Omdat het model voor dit wereldwijde gebruik van haar portret geen toestemming had gegeven dan wel daarvoor was betaald, dacht zij dat de zaak met een eenvoudige brief, geschreven in augustus 2000, aan de Nederlandse dochter van de multinational, zou kunnen worden opgelost en dat zij voor het gebruik alsnog een redelijke vergoeding zou krijgen. Niets bleek echter minder waar...

De Nederlandse dochter verzette zich hevig en stelde zich op het standpunt dat de multinational voor het wereldwijde gebruik van het portret toestemming had gekregen van het modellenbureau (als vertegenwoordiger van het model), dat zij voor dit gebruik aan het modellenbureau had betaald en dat zij er aldus te goeder trouw van mocht uitgaan dat er toestemming was. Het modellenbureau was aansprakelijk voor het (kennelijk) uitblijven van (door)betalen van vergoedingen aan het model, niet de multinational. Tevens stelde zij dat zij als Nederlandse dochter niet verantwoordelijk kon worden gehouden voor het wereldwijde gebruik van het portret aangezien zij alleen de Nederlandse markt bediende.

Hiertegenover stelde het model dat het modellenbureau haar niet (meer) vertegenwoordigde, dat zij nimmer geld had gezien en dat zij (mede) om die reden geen toestemming heeft gegeven voor het gebruik van haar portret.

Na 6 jaren! van discussies en procedures in Nederland en – in mindere mate – ook in de Verenigde Staten heeft de Rechtbank in Amsterdam op 14 juni jl. vonnis gewezen en het model grotendeels in het gelijk gesteld.

De rechtbank overwoog weliswaar dat het uitgangspunt van de overeenkomst tussen het model en het modellenbureau moet zijn geweest een wereldwijde toestemming voor het gebruik van het portret (de exploitatie van een portret is immers iets waar een professioneel model bij gebaat is) mits echter onder de voorwaarde dat daarvoor aan het model is betaald. Aangezien dit niet het geval was, had de multinational geen toestemming voor het gebruik. Omdat de multinational sinds augustus 2000 wist dat het model geen toestemming had verleend, kon zij zich alleen met succes beroepen op de goeder trouw voor zover het de periode daaraan voorafgaand betrof. Deze brief uit 2000 is ook de reden geweest om het argument van de Nederlandse dochter van tafel te vegen dat zij als ondernemer die uitsluitend

in het Nederlandse taalgebied werkzaam is, alleen kan worden aangesproken voor dit gebied en niet voor het wereldwijde gebruik van de multinational. De rechtbank overwoog ter zake dat de zorgvuldigheidsverplichting van de Nederlandse dochter mede inhield dat zij na kennisneming van de inhoud van de brief er alles aan had moeten doen om tegen te gaan dat andere onderdelen van de multinational mogelijk eveneens onrechtmatig zouden handelen jegens het model. Door dit niet te doen, heeft de Nederlandse dochter onrechtmatig gehandeld en is zij (mede) aansprakelijk voor de schade die het model heeft geleden.

Wat is nu de moraal van het verhaal?

Allereerst is het belangrijk dat er in de modellenwereld altijd een overeenkomst wordt gesloten waarin de opdracht en de gebruiksrechten duidelijk zijn vastgelegd. Opdrachtbonnen - voor zover die (nog) worden gebruikt - zijn daarvoor niet toereikend. Daarnaast is het voor de opdrachtgevers/gebruikers van de portretten van modellen van belang om niet alleen de modellenbureaus serieus te nemen als gesprekspartner maar – in voorkomende gevallen – ook de modellen. Hoewel in de modellenwereld de modellen vaak ondergesneeuwd raken in het “geweld” tussen de - veelal - machtige modellenbureaus en opdrachtgevers / multinationals, is het dus van belang om altijd alert te zijn en aandacht te blijven geven aan de persoonlijke belangen van de modellen. Soms laat een model zijn of haar tanden zien en dan blijkt dat “klein duimpje” toch niet zo klein is als gedacht.

Alexander J. Verbeek

